

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 lutego 2023 r.

Pozycja 43

POSTANOWIENIE z dnia 9 listopada 2022 r. Sygn. akt Ts 279/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.S. o zbadanie zgodności:

art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.), „w przedmiocie odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu przez stronę, która złożyła wniosek w trybie art. 78 § 1 k.p.k., w zakresie w jakim ogranicza on możliwość sądowej weryfikacji wydanych rozstrzygnięć poprzez uniemożliwienie poddania go kontroli instancyjnej”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 oraz z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 22 listopada 2021 r. (data nadania) R.S. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego:

Zarządzeniem z 3 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) sędzia Sądu Okręgowego w G. odmówił skarżącemu wyznaczenia obrońcy z urzędu, stwierdziwszy, że nie zachodzą ku temu ustawowe przesłanki. Na powyższe postanowienie skarżący wniósł zażalenie. Sąd ten postanowieniem z 21 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]), rozpoznawszy złożony środek odwoławczy, utrzymał zarządzenie w mocy. Orzeczenie to, wskazane jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało doręczone skarżącemu 26 sierpnia 2020 r.

2. Skarżący zarzucił, że zakwestionowany przepis narusza prawo do rzetelnego, sprawiedliwego, niezależnego i bezstronnego procesu, a w konsekwencji rozpoznania sprawy, a także zasadę prawa do obrony na każdym etapie postępowania (art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji) oraz zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji).

3. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 29 grudnia 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 5 stycznia 2021 r.), wydanym na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarżący został wezwany do:

1) udokumentowania dat (wraz z czterema kopiami):

a) doręczenia skarżącemu orzeczenia wskazanego w skardze konstytucyjnej jako ostateczne (doręczenie np. poświadczonej za zgodność z oryginałem koperty wraz z monitoringiem przesyłki Poczty Polskiej, w której doręczone zostało to orzeczenie lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zwrotnego potwierdzenia odbioru tej przesyłki),

b) złożenia przez skarżącego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej,

c) doręczenia adw. A.K. rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej w K. o wyznaczeniu jej pełnomocnikiem dla skarżącego;

2) doręczenia:

a) odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem zarządzenia sędziego Sądu Okręgowego w G. z 3 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami,

b) jednego odpisu skargi konstytucyjnej z załącznikami.

Skarżący wykonał zarządzenie 12 i 25 stycznia 2021 r.

4. Zarządzeniem z 27 kwietnia 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi 9 maja 2022 r.) sędziego Trybunału Konstytucyjnego, na podstawie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, wezwał skarżącego do:

1) wskazania:

a) jakie wolności lub prawa skarżącego wyrażone w art. 176 ust. 1 Konstytucji i w jaki sposób, jego zdaniem, zostały naruszone przez zakwestionowany w skardze konstytucyjnej art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.),

b) w jaki sposób zakwestionowany w skardze przepis narusza prawo skarżącego do „rzetelnego, sprawiedliwego, niezależnego i bezstronnego procesu, a w konsekwencji również prawo do rozpoznania sprawy” oraz prawo do „obrony na każdym etapie postępowania” (art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji);

2) uzasadnienia zarzutów niezgodności kwestionowanego przepisu z wolnościami lub prawami skarżącego, o których mowa w zarządzeniu, z powołaniem argumentów lub dowodów na ich poparcie.

Skarżący wykonał zarządzenie 16 maja 2022 r. (data nadania).

5. Zarządzeniem z 27 kwietnia 2022 r. sędziego Trybunału Konstytucyjnego, na podstawie art. 69 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 u.o.t.p.TK, zwrócił się do Okręgowej Rady Adwokackiej w K. o wskazanie daty doręczenia adw. A.K. pisma z 24 sierpnia 2021 r. (znak: [...]) o wyznaczeniu jej pełnomocnikiem dla skarżącego.

W piśmie z 9 maja 2022 r. (data nadania) Okręgowa Rada Adwokacka w K. poinformowała, że powyższe pismo zostało doręczone adwokatowi 26 sierpnia 2021 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2022 r. poz. 1375) w brzmieniu: „Na zarządzenie prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, a na postanowienie sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy – zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu”.

Jako wzorce kontroli skarżący przywołał art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji.

3. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do rozpoznania merytorycznego, gdyż została sporządzona w imieniu skarżącego przez adwokata (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK), zaś skarżący:

- wyczerpał przysługującą mu drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w G. z 21 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocne i niezaskarżalne;

- dochował przepisanego, trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), ponieważ odpis postanowienia Sądu Okręgowego w G. z 21 sierpnia 2020 r. został doręczony skarżącemu 26 sierpnia 2020 r., natomiast 28 sierpnia 2020 r. wystąpił on z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej; Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z 16 sierpnia 2021 r. (sygn. akt [...]) ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu, którego pismem z 24 sierpnia 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi 26 sierpnia 2021 r.) wyznaczyła Okręgowa Rada Adwokacka w K.;

- prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK);
- wskazał, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK);
- przedstawił stosowne uzasadnienie sformułowanych przez niego zarzutów (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

4. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna nie jest obarczona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, zaś sformułowane w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

Istotą przedstawionego w niej problemu jest brak instancyjnej kontroli rozstrzygnięcia o odmowie ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Według skarżącego tylko taka forma odwołania daje realną możliwość zapobiegania dowolności wydawanych rozstrzygnięć w tak ważnej materii, jaką jest realizacja prawa do obrony.

W związku z powyższym – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowiono jak w sentencji.